

SVENSKA JOURNALEN

LÄKARMISSIONENS MEDLEMS-
OCH ORGANISATIONSTIDNING
NR 2 MAJ 2024 ÅRGÅNG 100

HUMAN BRIDGE:

**Sjukvårds-
material får en
andra chans**

UKRAINA / KONGO:

**Vårdmodell
läker sår efter
övergrepp**

KRÖNIKA:

**Lotta Gray
tipsar om
morsdags-
present**

Grattis
Svenska
Journalen
100 år!

Kristin Kaspersen
är programledare,
podcastare, författare
och föreläsare.

Nyfiken på världen

SKICKA EN PERSONLIG HÄLSNING PÅ MORS DAG!

Hylla en mamma med ett digitalt morsdagskort och hjälp samtidigt en kvinna i utsatthet att få föda säkert på sjukhus.

1. Öppna kameran i din mobiltelefon
2. Skanna QR-koden
3. Följ instruktionerna i telefonen

För 180 kronor får du ett fint illustrerat digitalt kort som skickas via sms med plats för en personlig hälsning. Scanna qr-koden här intill för att komma till kortet.

HEJ!

VÄLKOMMEN TILL
SVENSKA JOURNALEN
NR 2, 2024

FOTO: ERIKA STENLUND

En säker förlossning är inte en självklarhet

Jag har haft turen att ha två komplikationsfria förlossningar – allt gick som på räls när mina söner föddes. Trots det var det en person jag var så tacksam fanns vid min sida. Barnmorskan! Tryggheten med en barnmorska som fanns där bara för mig var helt ovärderlig. Och i de fall det faktiskt tillstötter komplikationer, då kan barnmorskan vara skillnaden mellan liv och död. Både för mamman och barnet, och även i ett land som Sverige.

I många av de länder vi jobbar är det inte alls självklart med tillgång till mödravård. Därför ligger vårt arbete kring säkra förlossningar mig extra varmt om hjärtat. Den första resan jag gjorde med Läkarmissionen gick till Panzsjukhuset i Kongo. Att få besöka förlossningen, BB-avdelningen och neonatalavdelningen och träffa både mammor och bebisar i en helt annan kontext än vår, det har satt djupa spår. Det som gjorde starkast intryck är hur lika vi är. Att ett barn kommer till världen är ett lika stort mirakel på Panzi som på Södersjukhuset i Stockholm. Och att förlora ett barn är en lika stor katastrof där som här.

Nu när mors dag närmar sig vill jag gärna slå ett extra slag för att tänka på mammor världen över. Jag ger som vanligt min egen mamma en säker förlossning i morsdagspresent och tipsar även mina nu snart vuxna söner om vad jag blir allra gladast för!

CAROLINE WESSLÉN
INSAMLING OCH KOMMUNIKATION

FOTO: MARTINA HOLMBERG

Vårdmodell i Kongo hjälper kvinnor i Ukraina. Sid 15

Grattis! Svenska Journalen fyller 100 år. Sid 20

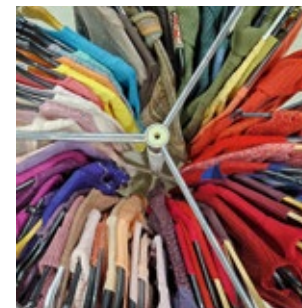

FOTO: LÄKARMISSIONEN

Ny secondhand- butik öppnade portarna. Sid 6

- 04 Krig och matbrist hotar liv i Gaza.
- 05 Abdullahi säljer kamelmjolk från Somalia.
- 07 Zandras 50-års-present blev en insamling till Ukraina.
- 07 **Josephine Sundqvist:** Vägen framåt för Läkarmissionen är att ständigt våga tänka nytt.
- 08 Begagnad sjukvårdsutrustning får nytt liv.
- 22 Kristin Kaspersen vill inspirera till att hjälpa andra.
- 24 Varje såld lastbil hjälper Läkarmissionens arbete.
- 26 Advokaten som försöker få rumäner att inte emigrera.
- 28 **Lotta Gray:** Jag vill tipsa om den vackraste morsdagspresenten.

Läkarmissionen grundades i Sverige år 1958 och är idag en internationell biståndsorganisation som leds från det globala kontoret i Vällingby, Stockholm. Vi arbetar med långsiktiga hjälpinsatser för fattigdomsbekämpning, med fokus på social och ekonomisk rättvisa, hälsa, utbildning, vatten och sanitet. Vi gör också akuta humanitära insatser. Insatserna görs främst i Afrika men även i Latinamerika och östra Europa. Arbetet bedrivs med hjälp av gåvor från svenska privatpersoner och institutionellt stöd. Läs mer på lakarmissionen.se.

Kristin Kaspersen vill visa på orättvisorna i världen.
Foto: Magnus Ragnvik.

60

procent av de miljontals kvinnor i världen som föder barn varje år, gör det utan någon hjälp från en barnmorska eller annan vårdpersonal.

FOTO: MARTINA HOLMBERG

70

procent av alla mödradödsfall sker i Afrika söder om Sahara.

10

livräddande förlossningar på sjukhus kostar 1800 kronor. Köp en säker förlossning i vår webshop för 180 kr som present till morsdag.

FOTO: DAKOLE ESTHER NODJIMADJI

Sudan hotas av världens största hungerkris.

Vatten avgörande mot hungersnöden

Läkarmissionen koordinerar arbetet i Sudan med UNICEF.

Sudan tillhör en av världens bortglömda konflikter. Kriget som härjat i landet sedan april 2023 har lett till att 18 miljoner människor står inför akut hunger, enligt FN:s livsmedelsprogram World Food Programme.

Över 7,7 miljoner människor är på flykt inom Sudan eller i grannländerna. Situationen är allvarlig och landet hotas i dagsläget av världens största hungerkris.

– Ett led i att bekämpa Sudans hungersnöd är att förstärka vattenförsörjningen och där koordinerar nu Läkarmissionen arbetet tillsammans med UNICEF med ett ökat fokus på lokalt ledda vatteninsatser för att bistå internflyktingarna, säger Josephine Sundqvist, generalsekreterare på Läkarmissionen.

Läkarmissionen har funnits på plats i Sudan sedan 1989 och leder ett

omfattande arbete med fokus på vatten, sanitet och hygien (WASH). Sedan i mars i år är Läkarmissionen som partner till UNICEF ansvarig för att koordinera samtliga WASH-organ i Sudan.

– Vi är hedrade över att arbeta tillsammans med UNICEF för att leda WASH-arbetet i Sudan. Detta samarbete syftar till att stärka humanitära insatser över hela landet, vilket i slutändan förbättrar livet för de drabbade, säger Denis Semakula, landschef för Läkarmissionen i Sudan.

Krig och matbrist skördar liv i Gaza

Sedan oktober har, i skrivande stund, över 33 000 människor dödats i Gaza, varav drygt 13 000 barn. Barn som överlevt attacker mot civila riskerar i stället att dö av undernäring om inte hjälp når fram i tid. Den humanitära situationen i landet är fruktansvärd. Hjälpinsatser står redo att leverera förnödenheter,

men få organisationer ges tillstånd att komma in och hittills har närmare 200 biståndsarbetare dödats. Som ordförande för det svenska humanitära nätverket och påverkansplattformen SNHA och som ledamot i Concords styrelse, står Läkarmissionen tydligt bakom vädjan till Sveriges regering att göra

allt som står i deras makt för att uppnå en bestående vapenvila. Då vi inte har en historia av långsiktigt lokalt förankrat arbete med egen personal eller med samarbetspartners i Gaza hänvisar vi, i denna situation, till de organisationer som har befintlig lokal närvaro och effektivast kan möta behov på plats.

Kamelmjölk som affärsidé

Idén att kombinera tradition och innovation var entreprenören Abdullahis hopp när familjen förlorade hela sin försörjning. Idag säljer han högkvalitativ kamelmjölk från Somalia via Facebook och TikTok.

Abdullahi Jamal Abdirahman, är en engagerad, 22-årig entreprenör som var fast besluten att överbrygga klyftan mellan nomadiska lokalsamhällen och moderna marknadsplatser. Han startade företaget Makaab Service 2023, efter att ha gått en kurs i social innovation och digital marknadsföring hos Somali Innovation Hub (SiHub). SiHub är ett center för studenter, entreprenörer och innovatörer, som Läkarmissionen stöttar i Somalia. Syftet är att hjälpa unga människor, särskilt de mest utsatta, att starta egna företag med affärsmodeller som är hållbara och har en

FOTO: LÄKARMISSIONEN

Abdullahi är egen företagare och säljer kamelmjölk och honung på Facebook och TikTok.

positiv samhällspåverkan.

Abdullahis affärsidé är att packa och märka färsk kamelmjölk och lokalt producerad honung och sälja det online. Han kommer från en nomadfamilj vars försörjning varit kamelskötsel, men efter en svår torka förlorade familjen alla sina kameler och därmed sin försörjning. Idag har han byggt

upp sitt företag som finns på Facebook och TikTok. Abdullahi har dragit nytta av den digitala kunskapen, främjar lokal produktion och har skapat arbetstillfällen för fem unga människor i Gaalkacyo, Somalia.

–Vi är specialiserade på att producera högkvalitativ kamelmjölk och använder oss av den kunskap som gått

i arv från generationer. Nu försöker vi marknadsföra våra produkter på moderna plattformar. Vi vill förena tradition med innovation och främja hållbara levnads-sätt för nomadiska samhällen genom kameluppfödning och produktion av kamelmjölk, säger Abdullahi stolt.

Tre frågor till Sören Eskilsson

Initiativtagare till projektet "A Better Home" i Rumänien som startades av Filadelfiakyrkan Sthlm, Läkarmissionen och organisationen Liv & Ljus. Läs om projektet på sid 26.

Hur väcktes idén till projektet "A better home"?
– Idén väcktes när jag och Filadelfiakyrkan stod mitt uppe i ett intensivt arbete

med EU-migranterna, de flesta från Rumänien, som kom till Stockholm. Vi ville, förutom arbetet här, även kunna hitta ett sätt att jobba med stöd och hjälp till dem på plats i Rumänien. I denna situation mötte jag Florin Ianovici från Liv &

Ljus och Bo Guldstrand, styrelseordförande för Läkarmissionen. Efter samtal föddes idén till "A better home" som ett gemensamt arbete på plats i Bughea de Jus.

Vilken är den tydligaste förändringen som skett i byn sedan projektet startade?

– Stödet till barnen, vilket även indirekt blir stöd till familjerna med skollunch, stöd till skolledning och förbättring av lokalerna. Förbättringar som ökat skol-

närvaron avsevärt. Utbildning är vägen till långsiktig förändring.

3. Vad önskar du inför framtiden för människorna i Bughea de Jus?

– En fortsatt satsning på barnen genom skola och utbildning, men även en fortsatt dialog med borgmästare och lokala politiker, så att de ska förstå värdet av att satsa på infrastruktur som gator, sanitet, skola och jobb eller yrkesutbildning för de vuxna.

Konserter i sommar med Elvis gospelmusik

Nu har du möjlighet att höra de absolut bästa av Elvis odödliga gospelsånger framförda av Lars Lisa Andersson med band. Vem älskar inte ikoniska melodier som ”How great thou art”, ”You’ll never walk alone”, ”By and by” och ”So high”? Kom till en konsertkväll fylld av de sånger som låg närmast Elvis hjärta; sånger som fortfarande berör människor i alla åldrar över hela världen. Missa inte att få vara med och sjunga, och förena stort nöje med nytta till förmån för Läkarmissionen. Fri entré.

För mer info om alla våra konserter: konserter.lakarmissionen.se

Elvis Presleys gospelsånger blir konsert.

Vill du testa på bistånd?

Är du mellan 20-30 år och vill testa på biståndsarbete? Den 13-28 september anordnar Läkarmissionen en resa till östra Afrika i samarbete med MAF. Gå in på 1minternational.org/step-4-life för mer information.

FOTO: LÄKARMISSIONEN

Nyöppnad secondhand i Västerås

Läkarmissionens nyöppnade secondhandbutik i ett av Västerås mest välbesökta shoppingområden har redan lockat många besökare. Lokalen på 1800 kvm är fylld med begagnade kläder och prylar som väntar på att få återbrukas.

Den 20 februari slog dörrarna upp till Läkarmissionens nyöppnade secondhandbutik i Stenby i Västerås. Den nedlagda paddelhallen, med stora Coop som granne, är nu plats för västeråsarnas urvuxna kläder och färdigägda prylar.

– Vi hade ringlande köer med kunder utanför butiken en timma innan vi öppnade på tisdagen, och första veckan har vi slagit rekord, säger Fredrik Lyckstedt, butikschef.

I den nya butiken har man planerat för att

kunderna ska få en så bra köupplevelse som möjligt. ”Kundvarvet”, en högersväng runt i butiken, ska locka in människor i de olika avdelningarna; glas & porslin, kläder, leksaker, elektronik och skor – allt till tonerna av skön musik. Skoavdelningen efterliknar en riktig skoaffär och framför bokhyllorna med böcker i biblioteket står en vintagefåtölj och tillhörande lampa. Efter ”varvet” kan kunder avsluta besöket med en kaffe och kaka i

FOTO: LÄKARMISSIONEN

Fredrik Lyckstedt, butikschef.

caféet vid ingången.

– Vi vill att Läkarmissionens secondhand också blir en mötesplats där man kan umgås, fika, njuta i läshörnan med en bok eller lyssna på livemusik från till exempel kulturskolans elever. Det ska vara återbruk och upplevelser, säger Fredrik.

I kulisserna arbetar personer med att sortera och märka alla de 6-7 varuvagnar med saker och kläder som lämnas in dagligen. Det har skapat arbetstillfällen för många som länge stått långt ifrån arbetsmarknaden.

– Här får man arbeta helt i sin egen takt och efter förmåga, utan krav och prestation. Om du med dina förutsättningar bara orkar två timmar om dagen, så är det okej, säger Fredrik.

Många stamkunder är tillbaka och flera nya kunder har hittat till butiken. Man är noga med att välkomna och hälsa på alla kunder.

– Det är viktigt för oss att varje människa som kommer in genom våra dörrar känner sig sedd, säger Fredrik.

Läkarmissionens nya secondhandbutik rymmer både återbruk och upplevelser.

Zandra skänkte sin 50-årspresent

Startade en egen födelsedagsinsamling till Ukraina.

När Zandra fyllde 50 år startade hon en egen insamling via Läkarmissionen. Målet tredubblades och när festen var slut hade 31 450 kronor skänkts till Ukraina.

När Zandra Adolfson, rektor från Öckerö, bjöd in till sin 50 årsfest i våras, uppmanade hon gästerna att skänka en slant till barn och ungdomar i Ukraina, i stället för present.

– Jag hittade Läkarmissionen och projektet Children Care Center i Ukraina där jag såg att ni arbetat under många år. Det kändes stabilt och helt rätt eftersom det handlade om barn, terapi och Ukraina, säger Zandra.

Hur gick du till väga?

– I samband med att jag skickade ut inbjudan till festen så länkade jag samtidigt till min insamling jag startat på er hemsida. Där hade jag skrivit om projektet, lagt upp en bild och länkat till en artikel från Svenska Journalen där man kunde läsa mer.

Hur kom det sig att du valde att starta en insamling?

– Jag är mitt i livet och har det jag behöver, så att kunna ge vidare känns angeläget. Alla gäster blev så engagerade och följde insamlingen i verktyget där

man kunde se hur beloppet ökade. Till festen hade vi gemensamt samlat in över 30 000 kronor!

Tips till andra som vill starta en egen insamling?

– Välj ett projekt du känner för själv. Starta insamlingen i god tid innan och sätt ett slutdatum. Jag drog i gång en och en halv månad innan festen, och när jag gett första gåvan på 500 kronor började människor skänka. De flesta gav 500 kronor, så jag kanske inspirerade. Många var berörda av projektet och hade läst om det, vilket engagerade. Efteråt skrev jag självklart en hälsning till alla gäster och tackade!

Så startar du en insamling

1. Gå in på insamling.lakarmissionen.se
2. Klicka på knappen ”starta en insamling”
3. Välj typ av insamling; födelsedag, dop eller till exempel minnesinsamling.
4. Gör din insamling personlig – berätta om dig själv, sätt ett mål, ladda upp en bild.
5. Klart att publicera din insamling!
6. Dela din insamling som sms, mail eller via sociala kanaler till dina vänner och bekanta.

Att våga säga ja till framtiden

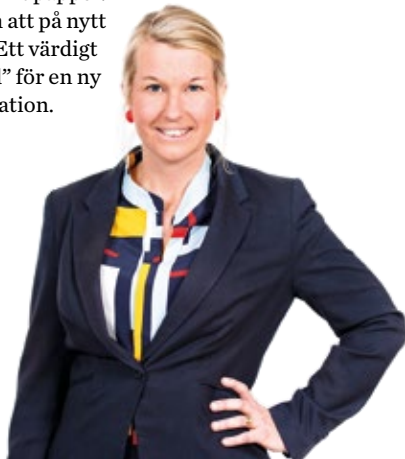
Jag funderar ofta på hur man bäst förenar tradition och förändring i ett ledarskap. Är det ens möjligt? I år är frågan på tapeten då Svenska Journalen fyller 100 år samtidigt som vi inom Läkarmissionen står inför stora förändringar i det svenska biståndet, inte minst vad gäller att tydligare förena bistånd och handel och lokal ekonomi. Att få vandra i Svenska Journalens och Läkarmissionens grundare Nils Ekberg och Harry Lindquists fotspår är så klart otroligt hedrande. Det är med stor stolthet vi förvaltar tidningens arv och Läkarmissionens historia. De var båda män med stora visioner och ett varmt hjärta.

Jag hade som barn, likt flera av er läsare, förmånen att få växa upp med tidningen Svenska Journalen. Mina föräldrar arbetade för Läkarmissionen under en period på 80-talet och tidningen har så länge jag kan minnas funnits synlig på köksbordet i mina föräldrars hem. När man följer utvecklingen över tid, så framträder ett tydligt mönster. Svenska Journalen har varit i ständig utveckling och förändring; från veckotidning 1925 till månadsmagasin 1960 till att idag fungera som medlems- och organisationstidning som når ut till

cirka 70 000 hushåll i Sverige. Men det som är mest beundransvärt att se, är all den förändring i världen som tidningens läsare och understödjare har bidragit till under dessa 100 år.

Jag tror att vägen framåt för Läkarmissionen är att ständigt våga tänka nytt och att aldrig bli bekväm. Med det som motto gav Harry Lindquist 1985 ut boken ”Säg ja till framtiden: idéer som kan förändra världen”. Det var tydligt redan på 80-talet att vi lever i en värld som ständigt förändras. Idag ser vi tydliga tecken på detta i och med klimatförändringarna, digitaliseringen, nya kriser, krig och katastrofer, nya samhällstrender och innovationer. Om vi ska lyckas vara relevanta om 100 år måste vi idag våga förnya och säga vårt ja till framtiden. Men viktigt att komma ihåg, är att framgångsrik förändring aldrig börjar på ett blankt papper. För oss handlar det om att på nytt erövra vår vision om ”Ett värdigt liv och en hållbar värld” för en ny tid och för en ny generation.

JOSEPHINE SUNDQVIST
GENERALSEKRETERARE
PÅ LÄKARMISSIONEN

ÅTERBRUK SOM BISTÅND

Hela idén är en kedja av återbruk. Begagnade kläder från Sverige samlas in i ena änden, och kommer ut som livsviktig sjukvårdshjälp i den andra; i form av en rollator för ett funktionshindrat barn i Ukraina eller som operationsutrustning vid ett kejsarsnitt på en mamma i Somaliland. SvJ har besökt Human Bridge, partner med Läkarmissionen i snart 25 år.

TEXT: ERIKA STENLUND / FOTO: SARA MAC KEY

D

et svarta rullbandet går fort. Elva personer arbetar i snabb takt med att sortera ut skor, accessoarer, trasiga kläder och textilier ur påsarna som töms ut i början av det långa bandet. Varje dag rullar 20 ton textilier in i depån av de 13 000 ton som Human Bridge samlar in årligen i de ärtgröna insamlingsbehållarna runt om i Sverige. Begagnade kläder och textilier som här återbrukas och använd sjukhusutrustning som samlas in från svenska sjukhus, har ett enda syfte – att möjliggöra bättre sjukvård i de länder i Afrika och Östeuropa där resurserna är små.

– 80 procent av textilierna återbrukas, fem procent av dem återvinns som textil, som till exempel torktrasor eller isolering för industrin, resterande fem procent blir till energi. De bekostar sedan vårt sjukvårdsbistånd. Så kläderna gör nytta två gånger, säger Robert Bergman, direktor för Human Bridge.

TILL DEPÅN UTANFÖR Vetlanda i Småland skänks rullstolar, röntgenapparater, hjärtstartare, sjukhussängar och annan livsavgörande apparatur från kommuner, företag och hälften av alla regioner runt om i Sverige. Varje år skickas totalt ca 110 sändningar till länder i Afrika och Östeuropa.

–Till Ukraina har vi skickat en trailer med sjukvårdsutrustning, varannan vecka, året runt i 20 års tid. Men sedan kriget startade har vi ökat till nästan varje vecka. Förra året dist-

ribuerade vi också 270 ton mat, inköpt och förpackad lokalt i Ukraina, säger Robert Bergman.

SJUKVÅRDSUTRUSTNING STÅR staplad från golv till tak på lagerhyllorna, redo att transporteras för att till sist hamna där de kommer att göra avgörande skillnad för människor. Men innan dess måste utrustningen sorteras, lagerföras, genomgå rutiner för kontroll, rengöras och testas i någon av verkstäderna och få märket 'Verifierad av Human Bridge' klistrat på sig. Varje förpackning av förbrukningsmaterial kontrolleras noga, så att datummärkningen inte hunnit passera. Och varje medicinteknisk utrustning förses med ett ID-nummer för att kunna spåras till sin slutdestination. Medicintekniker Jörgen Münther rynkar pannan framför ett gäng hjärtstartare som inte vill samarbeta. Tillsammans med en kollega ansvarar han för att säkerställa att all apparatur fungerar, innan den skickas iväg.

– Varje medicinteknisk utrustning, som exempelvis EKG, narkosutrustning eller hjärtstartare måste levereras med en manual på engelska och menyerna måste vara omställda till engelska. Att det som levereras ut är i topptrim är en hederssak, säger Jörgen Münther.

OPERATIONSTÅNGER LIGGER i märkta lådor och kärl i aluminium står staplade i högar på lagret. "Gyn examination kit", står det skrivet på inslagna, blå paket som ligger prydligt i glasskäpen. Vi får veta att sjukhus i Etiopien, Tanzania och Kyesherosjukhuset i östra Kongo är destinationerna för dem.

Direktor Robert Bergman sitter bland utrangerade rollatorer som ska skickas som bistånd till Afrika och Östeuropa.

Jörgen Münther säkerställer så att all apparatur fungerar och att menyerna ställs om till engelska.

Oli sorterar de nya kläderna som skänkts av svenska retailföretag, så att de hamnar rätt och märks upp.

Ambe Okubu har arbetat i fem år på Human Bridge med sortering, märkning och rengöring av sjukvårdsmateriel.

Fakta: Human Bridge

- Human Bridge bildades 2001 av Läkarmissionen och Erikshjälpen och finansierar sitt biståndsarbete genom återbruk och försäljning av textilier.
- Man är den största aktören för insamlande av begagnade kläder i Sverige genom de 2500 behållare som finns utplacerade runtomkring i landet.
- Human Bridge driver 12 secondhandbutiker och har avtal med hälften av sjukvårdsregionerna i Sverige kring återbruk av uttrangerat sjukvårdsmaterial som annars hade slängts.
- Textilierna som samlas in skickas till Human Bridges secondhandbutiker och säljs till två sorteringsbolag i EU som sorterar dem innan majoriteten av dem skickas till butiker i Europa och Kenya.
- Sjukvårdsmaterial skickas till Ukraina, Moldavien, Rumänien, Etiopien, Tanzania, Kongo, Somaliland, Somalia, Sierra Leone, Burkina Faso och Grekland.
- Från den 1 jan 2025, åligger det alla kommuner i Sverige att ha separat insamling av textilier.

– Sjukhusen har den medicinska expertisen, men saknar utrustning. Vi hjälper dem att höja standarden på sin vård genom att utrusta dem med basutbudet. Det ger dem möjlighet att själva kunna köpa in den mer avancerade utrustningen och få tillgång till garantier, utbildning och underhåll, säger Robert Bergman.

VI KOMMER TILL stationen för sportartiklar. Här har Oli Joof arbetat i 22 år med att sortera ut, pjäxor, skidhjälm-

mar och vinterkläder som skänkts av svenska retailföretag.

– Så att slalompjäxorna inte hamnar i Afrika, skrattar Oli och berättar att hon trivs bra med sitt arbete, speciellt med sina arbetskamrater.

Sedan 2003 har man samarbetat med Stadium, som skänker varma kläder och som sedan kriget bröt ut, skickats direkt som bistånd till Ukraina. Genom åren har andra företag som Gina Tricot, Nilson Group, Tiger of Sweden, Peak Performance och Gekås följt samma

exempel med att skänka nya varor som inte har blivit sålda.

– Det kan handla om överblivna varor, reklamationer eller partier som blivit fel. En tröja hade kanske inte den blå nyans man hade beställt. Den typen av varor skänker man till oss, säger Robert.

VID HÖGTRYCKSTVÄTTEN står Ambe Okubu och rengör en av alla de runt 2 000 sjukhussängar som skickas varje år. Han är 22 år och har arbetat på

Human Bridge i fem. Ett stort parti stolar med armstöd och sittring, gjorda att sättas över toaletter, är näst på tur att få sig en omgång i tvättrummet. Robert förklarar att stolarna är väldigt uppskattade av många sjukhus i länder där toaletter inte finns i själva sjukhusbyggnaden. Med ett enkelt draperi och en hink är stolarna till stor hjälp för sjuka patienter som kan ha svårt att förflytta sig.

Förutom den direkta effekten för patienter med en bättre vård, har även

andra positiva bieffekter kommit av att långsiktigt förse sjukhus som har små resurser, med sjukvårdsutrustning.

–TIDIGARE HADE VISSA sjukhus, särskilt på landsbygden, svårt att locka läkarstudenter till sin praktik på grund av knapp och ibland obefintlig utrustning. Men nu är det tvärtom, tack vare att sjukhusen är bättre utrustade. Läkarna har efter praktik på de sjukhus vi stöttat länge, också lättare att få arbete eftersom de har mer kompetens. Man

har till och med berättat att färre läkare lämnar vissa länder, säger Robert Bergman.

Den tredje trailern för dagen, fullpackad med sjukvårdsmaterial på 13 ton, rullar ut från depån i djupaste Småland. Kanske är det just den syresättningsapparat, omsorgsfullt tejpad med bubbelplast och märkt ”Region Halland”, som kommer att rädda livet på ett för tidigt fött barn i krigets Ukraina i sommar. ■

KÄRLEK SOM FÖLJE- SLAGARE

” Synen av alla starka
kvinnor som överlevt
våldet gav mig styrka.”

Gemensamt för krig och konflikter är det sexuella våld som drabbar tusentals kvinnor, män och barn. I Ukraina arbetar Läkarmissionen med att uppsöka och identifiera överlevare av sexuellt våld och erbjuda dem hjälp enligt den holistiska vårdmodell som man under lång tid arbetat utifrån i DR Kongo.

TEXT: ERIKA STENLUND / FOTO: LÄKARMISSIONEN / PRIVAT

Liudmyla Huseinova är
kommunikatör på SEMA,
nätverket för överlevare av
sexuellt våld i Ukraina.

”
J

ag satt oskyldigt fängslad i över tre år i Donetsk, som är under rysk ockupation. Jag torterades, utsattes för omänsklig behandling och sexuellt våld i fängelset”, berättar Liudmyla Huseinova.

Den officiella anklagelsen var spioneri och extrem terrorism för att ha fört in barnböcker på ukrainska i regionen, där inget annat språk än ryska nu får talas. Efter tre år i fångenskap, till stor del i isolering, befriades hon genom en unik fångutväxling år 2022. 100 militärer och åtta civila krigsfångar valdes ut. Liudmyla var en av dem.

– Det är ett under att jag kom ut däri-
från. Familjer kontaktar mig ständigt
och berättar om anhöriga som blivit
hämtade av rysk militär och som fått
domar på sig i upp till tolv år, anklagade
för något de aldrig har gjort, precis som
det var för mig. Min syster sitter fortfa-
rande fängslad.

LIUDMYLA TITTAR MIG stadigt i ögonen
via länk från Kiev. Hon säger att hon
inte kan tala om vad hon utsatts för i
fängelset, det är för grymt för att kunna
återberättas. Många av de överlevare
hon träffar har inte ens berättat för sina
familjer vad de utsatts för. Fortfarande
vaknar hon på nätterna av sina mar-
drömmar. Hon scrollar i telefonen och
visar ett dokument med namn och bil-
der på andra krigsfångar, alla kvinnor,
som sitter fängslade i de ockuperade
delarna av Ukraina, utan möjlighet till
rättegång eller hjälp.

Hon berättar om en av kvinnorna
som heter Svetlana, som suttit fängslad
i fem och ett halvt år. Som våldtagits
och torterats så kraftigt med el, att hon
utvecklat epilepsi och hennes knän är
obrukbara. Hon nekas vård, och trots

Nätverket för överlevare, SEMA, håller en demonstration till stöd för alla de kvin-
nor som sitter oskyldigt fängslade i de ryskockuperade områdena i Ukraina.

sina smärtor tvingas hon arbeta tolv
timmar om dagen i fängelset med att sy
uniformer till ryska militärer.

Det har gått två år sedan Liudmyla
fick lämna isoleringscellen och fängel-
set där alla politiska fångar blev straf-
fade om en av dem råkade sjunga fel i
texten på den ryska befrielsesången.

Genom SEMA, nätverket för över-
levare av sexuellt våld i Ukraina, fick
hon kontakt med grundaren Iryna
Mykychak, som följt hennes fall och
erbjöd hjälp när Liudmyla befriades ur
fångenskapen.

– Det var vinter, väldigt kallt och
jag hade inga varma kläder. Irina gav
mig kläder, medicin och hjälpte mig
att få kontakt med en psykolog och en
gynekolog. Via nätverket fick jag sen
träffa andra kvinnor som, precis som
jag, suttit fängslade i många år och blivit

utsatta. Men också kvinnor som nyss
utsatts av ryska trupper som ockuperat
deras byar, säger Liudmyla.

Efter det första mötet med nätver-
ket förstod hon att hon behövde deras
stöd. Bara synen av alla starka kvinnor
som hade överlevt våldet gav Liudmyla
styrka. Att dela sina upplevelser med an-
dra som genomgått snarlika trauman, är
ett behov för överlevare av sexuellt våld,
och en viktig del i läkandeprocessen
enligt den holistiska vårdmodellen. Idag
arbetar Liudmyla själv med att besöka
landets olika regioner och informera om
den hjälp SEMA kan erbjuda överlevare.

INNAN KRIGET BRÖT ut 2022, kom de
flest rapporterna kring sexuellt våld i
Ukraina från internationella organisa-
tioner för mänskliga rättigheter. Feder
Dunebabin är ansvarig för Dr Denis

Avstånden till vård är långa på den ukrainska landsbygden.

På Panzisjukhuset erbjuds kvinnorna dansterapi, som i många fall hjälper de som tidigare var djupt deprimerade få bättre självförtroende och att slappna av i musklerna.

FOTO: MARTINA HOLMBERG

”När du utsätts för detta våld, förlorar du dig själv. Du vet inte längre din plats i samhället.”

Mukwege Foundation i Ukraina, organisationen som exporterat och implementerat den holistiska modellen.

– För att var ärlig så kände sig den ukrainska regeringen inte bekväma med att prata om problemen med sexuellt våld. Orsaken var att den ukrainska armén stod för hälften av övergreppen.

I dag, menar han, är fokuset på dessa problem mycket större och regeringen samlar in data på ett annat sätt.

– Men, för varje fall som rapporteras, går det tio fall som inte rapporteras. Mörkertalet är stort, och ännu större när det gäller män som överlevt sexuellt våld, säger Feder Dunebabin.

I UKRAINA FINNS REDAN ett bra utvecklat sjukvårdssystem och många organisationer som arbetar för att hjälpa överlevare. Dr Denis Mukwege

Foundation identifierar och stöttar dessa organisationer och fokuserar på mobila team som besöker landsbygden, där avstånden till vård är långa. Ofta har våldtäkterna inträffat för lång tid sedan, eftersom många överlevare hållits fångna i många år. Särskilt i små byar är den största utmaningen att få överlevare att våga anmäla och rapportera. Av rädsla och stigma undviker många att söka hjälp.

– Vårt fokus är att identifiera överlevare, ge information och erbjuda dem hjälp. Ofta i form av transport, så att de kan få tillgång till den vård som

finns i de större städerna, säger Feder Dunebabin.

Man organiserar även workshops för privata och statliga vårdgivare och lokala myndigheter som polis och socialtjänst. Syftet är att utbilda dem i att förstå de olika behoven som överlevare av sexuellt våld har och hitta vägar för samarbete. För att kunna läka från det trauma de utsatts för, behövs alla de fyra pelarna som ingår i den holistiska modellen; medicinsk hjälp, traumabehandling, juridisk hjälp och hjälp till försörjning. Många överlevare och deras familjer behöver hjälp att läka

relationer, ofta med att kunna återfå en relation och kontakt med sin partner. Men det kan också handla om mammor och barn som behöver hjälp att knyta an efter många år åtskilda, när mamman suttit fängslad.

– När du utsätts för detta våld, förlorar du dig själv. Du vet inte längre din plats i samhället. Du känner skam över dig själv och över dina tankar, säger Liudmyla.

EN VIKTIG DEL MAN erfor i DR Kongo, som var helt avgörande för rehabiliteringen av överlevare, var närvaron av en så kallad ’Mama Cherie’. En kärleksfull och omhändertagande person, ofta med medicinsk bakgrund, som stöttar och är följeslagare till överlevaren under hela vårdprocessen. För att ingen ska lämnas ensam med sina tankar. ■

”Att älska dem är det som läker”

Det som utmärker den holistiska vårdmodellen är att man arbetar utifrån en personcentrerad vård. Förutom de fyra behandlingsspelarna, som beskrivs nedan, erbjuds ett ständigt stöd. Man kallar dem ”Mama Cherie’s – en form av kärleksfulla mammor.

De har vanligtvis en medicinsk bakgrund, som till exempel sjuksköterskor eller barnmorskor. Deras uppgift är att vara både kuratorer och att praktiskt hjälpa till med mat, kläder och att finnas där som ett ständigt stöd vid kvinnornas sida.

Behovet av ”Mama Cheries” växte fram på Panzisjukhuset i DR Kongo. Man märkte att om man inte erbjöd kvinnorna vård, också i form av en varm, närvarande och inklämmande medmänniska, en följeslagare genom hela processen, så hade kvinnorna svårt att rehabiliteras. Maria Bard på Läkarmissionen är expert på sexuellt våld i krig och har arbetat

på Panzisjukhuset. Hon beskriver att de flesta kvinnor som överlevt sexuellt våld har förlorat all känsla av värdighet. Många beskriver att de inte känner sig som människor längre. Att de slutat existera.

– En ’Mama Cherie’s uppgift är att lyssna på kvinnorna, se dem och bekräfta dem för dem de är. Det är då de får tillbaka sin värdighet, sin mänsklighet, säger Maria Bard.

Under sin tid på Panzisjukhuset frågade Maria vilken av alla professionella metoder man utvecklat genom åren, som var mest effektiv vid behandling av överlevare som utsatts för sexuella trauman. Svaret hon fick var inte det hon väntat sig.

– Det mest effektiva är att älska dem. Att älska dem friska. Det är det centrala, sen kommer det andra, berättar Maria Bard.

FOTO: HAKAN FLANK

Fakta: Holistiska vårdmodellen

Den unika vårdmodell som är grunden i behandlingen av överlevare av sexuellt våld är utvecklad av Denis Mukwege och Panzisjukhuset i DR Kongo efter att man i decennier behandlat

kvinnor och flickor som blivit våldtagna och fått extrema kroppsskador. Modellen utgår ifrån fyra pelare och identifierar de grundläggande behoven hos överlevare för att kunna läka; medicinsk

behandling, traumabehandling, juridisk- och socioekonomisk hjälp. Modellen har, förutom i Kongo, implementerats i Rwanda, Burundi, Kenya och sedan 2022 i Ukraina via Dr Denis Mukwege Foundation.

SVENSKA JOURNALEN 100 ÅR

1925 publicerades det första numret av Svenska Journalen i Sverige. Men det var först 1953 som tidningen köptes av entreprenören Harry Lindquist som sedermera också grundade Läkarmissionen 1958. Harry var en visionär och världsförbättrare med ett tydligt livsmål – att svälten i världen skulle motas och sjukdomar botas. Tack för din vision som alltjämt lever vidare.

Harry Lindquist

Harry Lindquist startar Vänliga Veckan, en tradition att vara extra vänlig en vecka om året, som Läkarmissionen fortfarande upprätthåller.

1925

1936

1945

1953

”Svälten i världen ska motas och sjukdomar botas.”

HARRY LINDQUIST

1968

1972

1986

1991

2000

2010

2024

SJÄLVKLART ENGAGEMANG

Kristin Kaspersen: Jag är en länk för att visa andra hur det kan se ut i världen.

Som dotter till hela Sveriges "Lill-Babs", Barbro Svensson, fick Kristin Kaspersen tidigt lära sig att stå i rampljuset. Så har det fortsatt genom hennes egen karriär där vi sett henne som programledare för otaliga tv-produktioner och insamlingsgalor. Men oavsett vad Kristin gör, har hennes starka engagemang för andra gått som en röd tråd i hennes arbete.

– Redan det första stora tv-programmet jag jobbade med, Uppdraget, handlade om att hjälpa människor som behövde stöd på olika sätt. Jag renoverade pensionärshem och åkte med ambulanser till forna Jugoslavien. Efter det har jag jobbat både med Unicef och Cancerfonden.

I höstas var Kristin, i samarbete med Läkarmis-

sionen, med och inspirerade människor att bli månadsgivare till arbetet för utsatta, i sin intervju-podcast, där hon samtalar med människor utifrån deras olika historier, erfarenheter och livsöden.

Var kommer ditt engagemang ifrån?

– Jag har lärt mig att man hjälper till där man kan, det fick jag med mig från både mamma och pappa. Att det viktiga inte är vad du gör utan att du gör något. Så att engagera mig har alltid känts självklart, mitt problem har snarare varit att begränsa mig, säger Kristin.

GENOM ÅREN HAR hon haft förmånen att göra flera resor till platser där människor dagligen möter orättvisor och lever under svåra omständigheter.

– Jag har sett svårigheterna med förlossningar för kvinnor på landsbygden i

Kambodja där det knappt finns någon sjukvård. Samtidigt är det deras verklighet, de vet inte hur det är att föda barn på sjukhus. Det är fruktansvärt att tänka på hur många mammor som inte klarat sig, men som skulle ha gjort det, om de hade fått rätt hjälp.

– Så var det ju även i Sverige förr, medan vi i dag är så privilegierade. Kvinnor kan få sitta på cykelns pakethållare och bli skjutsade ett par mil med värkar, efter att vattnet har gått. Det är ofattbart för oss, och ibland kan jag känna mig så maktlös. Samtidigt är det viktigt att man gör något.

KRISTIN HAR GENOM åren engagerat många människor att ge pengar för att hjälpa. Det är ett stort förtroende, men hon är noga med att inte ställa sig i vägen för de som ska hyllas.

– Vi som gör de här resorna är inga hjältar, vi är bara en länk för att visa andra hur det kan se ut i världen. Om inte historierna berättas så vet ingen vad som pågår, så vi behöver sprida information. De verkliga hjältarna är de som arbetar på plats och gör

verklig skillnad för dem som har det svårt.

– Ibland kan man ju fråga sig om ens lilla engagemang gör någon skillnad, och det gör en jätteskillnad. Därför skulle jag önska att många fler kunde bli månadsgivare. Något du upplever som litet, blir stort när vi gör det tillsammans. Då kan vi förändra. Vi behöver påminna oss om det.

Vad gör det med en att resa ut i världen på det sättet du fått göra?

– Jag kommer ihåg en gång när jag var i Guatemala

KRISTIN KASPERSEN

Ålder: 54 år.

Bor: Stockholm.

Familj: Sönerna Filip Lamprecht, 27, Leon Fahlén, 20 år och lilla hunden Mino.

Gör: Programledare på tv och i podcasten "Nyfiken på..." samt författare och föreläsare.

Hobby: Att lära sig nya saker, träning och båten som ligger i Djurgårdskanalen.

där resan hade handlat om barnhandel och jag höll på att missa mitt anslutande plan i New York. Jag minns hur jag sprang hysteriskt för att jag ville hem och hålla om mina barn. Jag blir absolut skräddad, och väldigt tacksam för det liv jag har, att mina barn är friska och nära mig.

KRISTINS SÖNER är vuxna i dag. Filip Lamprecht har fyllt 27 och yngste sonen Leon Fahlén, är 20 år. Hon har själv beskrivit dem som ”sin lycka och sin energi”. Förutom rollen som ”vuxen-mamma” är hon nyfiken på livet, gillar äventyr, upplevelser, människor och kunskap. Därför behövde hon inte fundera så länge när det öppnades en väg för henne att dra igång podcasten ”Nyfiken på...” där hon får kombinera lusten till kunskap med rollen som programledare. Ett format hon verkligen älskar. – Jag träffar många härliga människor även genom TV-

”Om inte historierna berättas så vet ingen vad som pågår, så vi behöver sprida information.”

jobbet, men fördelen med podden är att jag inte har någon som räknar ner i mitt öra och säger: ”nu är intervjun slut”, utan jag får prata vidare med dem jag är nyfiken på och ställa alla mina frågor. Det är väldigt spännande och jag är så tacksam för att få göra det här.

KRISTIN HAR närmare 300 000 följare på Instagram som får följa med i hennes vardag, på resor och på jobbet. Där har hon också skrivit mycket om relationen till sin mamma, och hur Barbro inspirerar henne än i dag trots att det nu gått sex år sedan hon gick bort. – Hon inspirerar mig även om hon inte finns här fysiskt. Jag kan tänka ”Ja, just det, så skulle nog mamma ha gjort”,

eller ”mamma hade inte tyckt att jag skulle göra så här, så jag gör så där istället.” Och det är också fint att höra hur många det är som känner igen sig i det jag skriver, säger Kristin.

KRISTIN BOR i Stockholm, men genom alla år har mammas hemort Järvsö, varit en plats att landa på och för att ladda energi. – Jag älskar att bo i stan men älskar också att vara i naturen, nära skogen och havet. Och eftersom jag varken har balkong eller uteplats så har jag numera en båt liggande i Djurgårds-kanalen. Den har blivit som vår sommarstuga. Vill jag så kan jag dra någonstans, men jag behöver inte. **THERESE HEDLUND**

Kristin på en av sina resor till ett flyktingläger i Bangladesh med Unicef, en organisation som Läkarmissionen samarbetar med i flera av sina projekt i världen.

FOTO: SARA MACKAY

Joachim Jäger, vd och Jan-Olof Börjesson vars far grundade företaget 1955 i Alingsås.

LÄS MER OCH STÖTTA VÅRT ARBETE:
WWW.LAKARMISSIONEN.SE

Varje såld lastbil hjälper människor i krigets Ukraina

Varje beställning av en ny lastbil har genererat 5 000 kronor till Läkarmissionens arbete. De senaste två åren har Börjessons lastbilar skänkt totalt 270 000 kronor och på vägen lyckats engagera sina kunder. – Vi vill göra en insats, det är inte svårare än så, säger Joachim Jäger, vd.

Börjessons har en lång historia, både som företag, och av att skänka pengar till olika välgörande ändamål. Man säljer lastbilar, personbilar, arbetsmaskiner och erbjuder service. Förutom ett lokalt engagemang i olika idrottsklubbar har man alltid ansett det viktigt att stötta olika organisationer. – Ja, den tanken och värderingen har alltid funnits hos oss. Även på personbilssidan skänker vi pengar. Ett träd för varje ny bil som säljs. Sedan 2013 har vi planterat 15 000 träd i Afrika, säger Jan-Olof Börjesson, vars far grundade företaget 1955.

FÖR TVÅ ÅR SEDAN ville Börjessons hitta en organisation att stötta ”där det går rätt till, är få mellan-händer och där pengarna inte försvinner i stora administrativa kostnader, utan går dit man avser att de ska hamna”. Valet föll på Läkarmissionen. De senaste två åren har man i stället för julkappar, lovat sina kunder att skänka 5 000 kronor till Ukraina för varje order av

en ny lastbil från mitten av november till årsskiftet. – En del kunder väntar till och med att lägga sin order till november, för att de vill vara med i kampanjen, säger Joachim.

KAMPANJEN HAR man kommunicerat via företagets säljare, i sociala kanaler och på TV-skärmar i de sex olika försäljningsanläggningarna i södra Sverige. – För varje order vi fick la vi upp en post i sociala kanaler med företagets namn. Kunderna känner att de är med och bidrar till Läkarmissionens arbete, säger Joachim. Totalt genererade julkampanjerna under 2022 och 2023, 270 000 kronor till Läkarmissionens arbete i Ukraina.

– 5 000 kronor är kanske inte så mycket i sammanhanget när man köper en ny lastbil för två-tre miljoner. Men, vi ser att kunder faktiskt bryr sig. De sätter upp diplomerna de får på sina kontor och delar vårt tack i sina flöden. De känner att de är med och bidrar, säger Joachim.

ERIKA STENLUND

”För varje order vi fick la vi upp en post i sociala kanaler med företagets namn. Kunderna känner att de är med och bidrar till Läkarmissionens arbete.”

NÖDEN I SVERIGE BLEV ETT PROJEKT I RUMÄNIEN

”Nu finns el i byn,
liksom kommunalt vatten
och i dag går alla byns
120 barn i skolan.”

Förra året gick Carmen, som första person någonsin i byn, ut högstadiet. Sex andra tjejer följde sedan hennes exempel. I början var hennes familj under stor press. De uteslöts ur gemenskapen eftersom de gått emot den rådande romska kulturen. För att lyfta upp dem, använde man stolthet och värdighet. Carmen fick ett pris, blev hyllad och uppmärksammas. I dag är Carmen en röst för resten av gruppen.

envisa, rotade i sin kulturella kontext, och svåra att förändra. Det handlar om skam, skuld och anklagande och att människor alltid har talat illa om dig. Så det vi försöker göra är att bygga hälsosamma relationer som är baserade på respekt och tillit. Vi är inte snabba att lova saker. Men om vi lovar något, så håller vi det alltid.

Hur skapar man förbilder i ett samhälle som Bughea de Jos?

– Det är viktigt att hitta människor som är villiga att kämpa för sina rättigheter. Nyckeln är att börja med en eller två personer och försöka förändra samhället genom dem som förebilder. I Rumänien får du inget jobb eller kan ta körkort om du inte avslutat högstadiet. Inget av barnen i byn gick tidigare ut högstadiet. Särskilt tjejer hoppade av skolan, eftersom de gifte sig redan vid 14-15 års ålder.

Hur får du styrkan att arbeta outtröttligt med människor i svår utsatthet när förändring kan ta så lång tid?

– Motivationen för mig är enkel. Vår organisation Liv & Ljus är byggd på tro. Vi har ett åtagande och tror på, att trots att människor gör fel, så arbetar vi ändå. Det är vårt sätt att vara. Ibland blir jag väldigt besviken och arg, men då tar jag en paus och tar sen nya tag. Förändringen jag ser är det som håller mig uppe, som får mig att vilja fortsätta. Förändringen är det som skapar mitt hjärta.

ERIKA STENLUND

Projektet ”A Better Home” i den romska byn Bughea de Jos i Rumänien startades 2018 av Liv & Ljus och stöts av Läkarmissionen, Filadelfiakyrkan i Stockholm och den rumänska staten.

Människor som tiggde blev ett allt vanligare inslag på Stockholms och övriga Sveriges gator i mitten av 2010-talet. En stor andel var romer från Rumänien, en diskriminerad och marginaliserad grupp som saknar grundläggande medborgerliga rättigheter till och med i sitt eget hemland. Filadelfiakyrkan i Stockholm var en av alla de kyrkor som öppnade sina dörrar under kalla vinternätter och erbjöd dem en tillfällig varm plats att sova på och mat. Det var en kortsiktig form av medmänsklighet man snart förstod, behövde ersättas med en långsiktig lösning för alla de EU-medborgare som fortsatte att strömma till. Men för att få svar på frågan varför en människa väljer att lämna sitt land och splittra sin familj för en utsatt tillvaro på gatan här, behövde man förstå roten till problemet.

Florin Ianovici är advokaten som ändrade bana och därefter vigde sitt liv för utsatta människor i Rumänien. Samarbetet mellan hans organisation Liv & Ljus och Läkarmissionen går tillbaka ända till 90-talet när världen chockades av bilder på hemlösa barn som levde under gatorna i Bukarests rörsystem. Nu reste han till Stockholm för att samtala med svenska myndigheter och romerna, för att försöka förstå orsaken till deras val att lämna Rumänien och att hitta möjliga lösningar.

– När jag gick ut på gatorna och talade med ett 30-tal personer, visade det sig att de flesta kom från samma, utsatta och fattiga by, Bughea de Jos, i Rumänien, säger Florin.

Florin Ianovici

Bughea de Jos är en by helt isolerad både som plats och från myndigheters tillsyn. En by som 2017 var helt utan vägar, skolor och saknade elektricitet. Vattnet tog man direkt från floden. 40 procent av barnen gick inte i skolan. Förhållandena var extremt tuffa och situationen för människorna som levde där var väldigt svår.

– De hade ingen möjlighet att skicka barnen till den kommunala skolan och eftersom de inte fick någon utbildning kunde de inte få några arbeten. De befann sig i en fattigdomscirkel som de inte kunde bryta själva, säger Florin.

ROMERNA I BUGHEA de Jos är rumänska medborgare. Men det hjälper föga om man både saknar identitetshandlingar och inte har någon adress, vilket majoriteten gör. Då får du ingen social hjälp från myndigheterna i landet.

Bilden som målades upp av Sverige, från släktingar som återvänt från tiggeri, ett guldland fullt av möjligheter och enkla pengar att tjäna, var många människors enda hopp. Slutsatsen efter Florins besök i Sverige var att återvända hem och agera i Rumänien.

– Vi använde vår tidigare erfarenhet med att arbeta med den romska befolkningen för att hitta svar på hur vi kunde ta oss an de här sociala problemen på rätt sätt. Vi startade projektet ”Better Home”, vilket innebar att vi behövde förbättra villkoren i Rumänien för dessa människor, för att få dem att stanna kvar och inte emigrera till Sverige och andra länder för att tigga, säger Florin.

Hur gick ni till väga?

– Vi har arbetat med sociala aktörer, myndigheter och människorna själva för att förbättra levnadsförhållandena och förändra mentaliteten. Om du inte

äger din egen mark eller ditt hus och om dina barn inte går i skolan, finns inget som binder dig till platsen där du bor. De banden försöker vi skapa. Nu finns el i byn, liksom kommunalt vatten och i dag går alla byns 120 barn i skolan. Anledningen till det, är att barnen får skollunch varje dag. Det skapar stabilitet och tillit. I dag har 64 personer av 200 familjer i byn fått arbete genom samarbeten med olika företag. Alla dessa förbättringar av levnadsvillkoren tillsammans med utbildning och hjälp till försörjning, förändrar mentaliteten. Men det är ett långsiktigt arbete.

Den stora förändringen av mentaliteten du talar om, hur ser den ut?

– Ingen har någonsin brytt sig om dem, lärt dem, hjälpt dem, engagerat sig för dem eller förklarat för dem. Utbildning och arbete skapar självrespekt och värdighet. Vuxna människor är väldigt

Lotta Gray, journalist,
författare och bloggare.
Driver även plattformen
Vimmelmamman.

”Viktigt att få drömma stort för sina barn”

När jag blev mamma för 18 år sedan var det en omtumlande känsla. Ingenting är så fundamentalt existentiellt som att föda sitt barn. Var vi än befinner oss på planeten delar vi samma känsla inför att bli någons mamma.

Jag var egentligen inte så sugen på mammarollen. Tyckte mest synd om trötta mammor med skrikande ungar i skitiga tröjor och kladdiga händer. Tyckte mitt fläckfria liv med långa sovmorgnar och vit soffa var det ultimata. Hur kan man sakna något man aldrig haft, resonerade jag inför hormonstinna nyblivna mammor som sjöng moderskapets lovsång. Men så kom Lennox. Som en liten brottare anlände han en grådisig fredag i oktober. Han tog mig i självklar besittning med sitt rättframma, krävande jag. Med sina uppfordrande skrik och bestämda blick knackade han hål på mitt hjärta.

EFTER ATT HA REST i många av de afrikanska länderna som ambassadör för Läkarmissionen stod det plötsligt klart för mig att mammarollen där inte skiljer sig väsensskilt från de känslor, tankar och upplevelser vi har i väst. Men det jag tydligt noterat under mina möten är att önskingarna för våra barn skiljer sig åt.

När jag frågar kvinnorna i Kongo vad de vill för sina barn framåt är svaret pengar. De önskar att barnen ska tjäna pengar och på så sätt bidra till välfärd

FOTO: HÅKAN FLANK

”Vad kan vara finare än att fler barn får träffa sin mamma under trygga förhållanden?”

och i många fall överlevnad. Att få samma svar från en mamma i Sverige skulle väcka förvåning, ja, kanske till och med avsky då vår kontext ser helt annorlunda ut. I trygghet och ro kan vi bära önskingar som lycka, välmående och tillfredsställelse för våra barn. Att

barnen ska bli lyckliga, är ofta det korta svaret från nordborna.

MASLOWS BEHOVSTRAPPA är tydlig. I fattiga delar av världen har man inte råd att önska barnen ”lycka och glädje”. Där är de grundläggande behoven, mat och skydd de viktigaste, medan vi som befinner oss högst upp på trappan, har råd att prata om självförverkligande och tillfredsställelse för våra barn.

Jag vill slå ett slag för den vackraste morsdagspresent man kan ge till någon, nämligen det fiffiga att ge bort en säker förlossning. Det handlar helt enkelt om att via Läkarmissionens gåvoshop, köpa en sängplats på ett sjukhus i Tanzania eller Kongo och vad kan vara finare än att fler barn får träffa sin mamma under trygga förhållanden? Jag har haft förmånen att på plats, både i Kongo och Tanzania, uppleva den kärleken.

LÄKARMISSIONENS arbete, både i Europa och övriga delar av världen bidrar till att fler mammor kan ha ”råd” att önska sina barn lycka. Att det inte bara handlar om överlevnad utan att man kan kosta på sig andra önskingar inför framtiden för sitt barn. Det är en väldigt fin tanke att bära med sig. Läkarmissionen ser indirekt till, genom utbildning,

självförsörjning och genom att stödja säkra förlossningar på olika sjukhus, att fler mammor får andra drömmar. För likaväl som det praktiska och konkreta måste ombesörjas, så är det viktigt att få drömma stort för sina barn. Det bär jag med mig.

MEDARBETARE I FÄLT MOSES MBIKOY

FOTO: TORLEIF SVENSSON

”Vi måste själva hitta lösningarna”

På besök i byn Nazereta som precis genomgått första delen av utbildningen i sanitet och latrinbygge.

Moses Mbikoy ansvarar för lokal samhällsutveckling i Sydsudan.

”Ibland frågar människor varför jag jobbar med något så basalt som latriner och sanitet. Men, det är ofta de enkla sakerna som påverkar människor allra mest. Hur mycket pengar lägger vi inte på medicin för sjukdomar som vi enkelt kan motverka genom bättre handhygien och renare vatten? I de byar

jag arbetar, lever de flesta familjer under fattigdomsnivån eftersom de saknar utbildning, god hälsovård och rent dricksvatten. Barn gifter sig och får egna barn i tidig ålder, vilket påverkar familjers förmåga att prioritera sin hälsa. Det leder till hög dödlighet bland barnen.

Vi utgår ifrån fältkontoret i Yambio, en provins i södra Sydsudan, och håller utbildningar i byarna omkring för att engagera människor att förstå kopplingen mellan hygien och hälsa. Det går inte att komma till en by och berätta hur saker och ting ligger till. Vill du förändra ett samhälle, så måste du vara en del av det. Jag är själv uppvuxen här, och ute i byarna uppskattar man att jag kan förstå vilka problem de står inför. Det är först när vi förstår utmaningarna som vi kan hitta lösningar. När människor utbildats vill de

konstruera egna latriner. Det handlar inte främst om avsaknad av materiella resurser, utan om kunskap och vägledning. Det mesta materialet som behövs för att bygga en latrin är trä, torkat gräs och lera. Jag försöker få människor att förstå att vi måste hitta lösningar själva, hjälpas åt och inte vänta på att någon annan ska komma och lösa saker åt oss.

Osäkerheten i landet är den största utmaningen ef-

tersom det gör samhället väldigt instabilt. Människor kan ha byggt sina latriner och skapat platser för vatten och hygien, men när striderna börjar, blir de tvungna att fly och måste börja om med sina liv från noll igen. Trots det, får jag så mycket energi av människor som berättar att deras hälsa har förbättrats, hur diarré och malaria minskat och hur projektet har förändrat deras byar – det är min stora glädje”.

**MOSES
MBIKOYO**

Ålder: 30 år

Familj: Min fru Joyce, en dotter och sex söner.

Arbetar som: Ansvarig för lokal samhällsutveckling på Läkarmissionen i Sydsudan.

Om: Har tidigare arbetat för olika organisationer bla Röda Korset. Anställd sedan 2021 för Läkarmissionen.

FOTO: TORLEIF SVENSSON

En stor karta ritades upp över byn för att med röda prickar märka ut alla ställen där avföring brukar hamna.

Moses Mbikoy visar hur man bygger sina egna latriner billigt med lokalt material.

SUDOKU

Lätt

	1	4			2			3
	8				3	5		
			4			1		
				5		8		9
		2	1		8	4		
	7	1					5	6
1			6		5			8
	2			4				
	3	9				7		5

Medelsvår

		5						4
			5		6			
6	3	7						
				4	7			
	6			9		1		
		8			5		6	7
			8	6	9		3	
4	8	3		1				

Fyll i de tomma rutorna så att alla siffror från 1–9 finns med i varje lodrät och vågrät rad, samt i varje fält med 9 rutor.

Krysslösning februari

Här är det rätta svaret på korsordet i februariumret 2024. Ett stort grattis till Ingmarie Öberg, Uppsala, Elisabeth Fröding, Karlstad och Ulla Pettersson, Uppsala som vann boken *"Omtyckta människor"* av Björn Hedensjö.

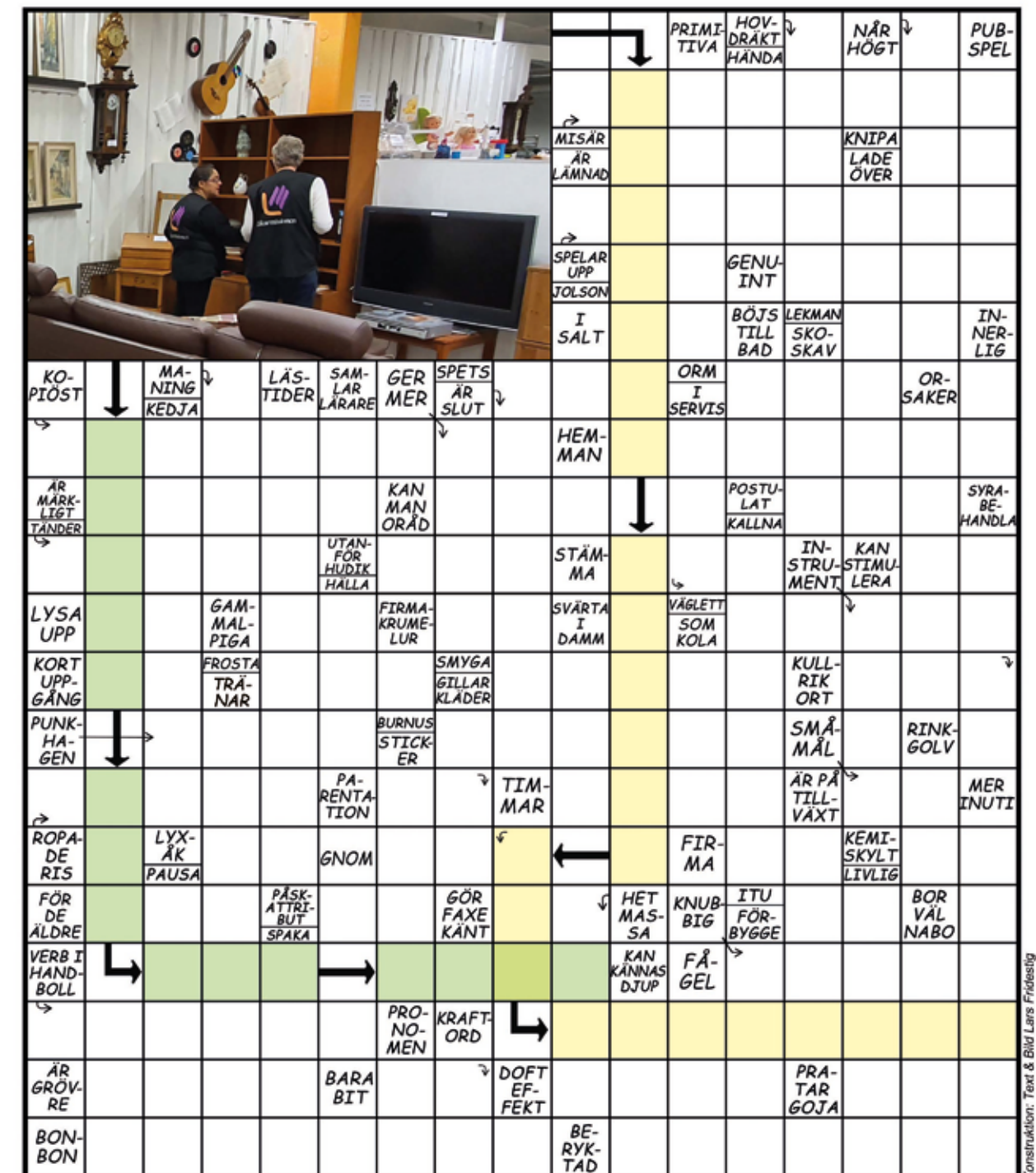
NYTT PAPPER

Tycker du att SvJ ser annorlunda ut det här numret? I så fall beror det på att den är tryckt på ett annat papper än vanligt, på grund av strejk hos pappersleverantören.

FOIIC: BAINK PHOON / UNSP LASH

KORSORD

**Klipp
ut och
skicka!**

SVENSKA
JOURNALEN

Ges ut av Läkarmissionen
och är en organisations- och
medlemstidning

**Gåvor till Läkarmissionen
på plusgiro 90 00 21 -7**

Swish: 90 00 217

**Generalsekreterare
och ansvarig utgivare:
Josephine Sundqvist**

Biståndsprojekt:
Andreas Zetterlund

Redaktör:
Erika Stenlund

Redigering: PW Design

Givarservice:
info@lakarmissionen.se

Annonsbokning:
Hanna Rosell
hanna.rosell
@lakarmissionen.se

Tryckeri:
Ruter AB

Postadress:
Läkarmissionen
162 88 Vällingby

Telefon:
08-620 02 00 växel

Hemsida:
www.lakarmissionen.se

E-postadress:
info@lakarmissionen.se

Majkryssset

Du behöver inte skicka in hela krysset. Fyll bara i tävlingskupongen här bredvid eller skriv svaren på ett vykort. Skicka till: Läkarmissionen, 162 88 Vällingby. Märk kuvertet "Journalenkrysset nummer 2, 2024". Senast den 14 juni, 2024 vill vi ha ditt svar. De tre först öppnade rätta lösningarna vinner Mirja Måkis bok *"Innan fåglarna vänder åter"*.

.....

.....

.....

.....

Namn

Adress

Postadress

90 SVENSK
INSAMLINGS
KORT | KONTROLL

KÖP EN SÄKER FÖRLOSSNING!

180 kr

Hjälp en kvinna i utsatthet att få föda säkert på sjukhus.

Köp en säker förlossning för 180 kronor i vår gåvoshop och skriv en personlig hälsning på gåvokortet.

SCANNA QR-KODEN MED MOBILENS KAMERA

FÖR ATT KOMMA DIREKT TILL PRODUKTEN:

läkarmissionen.se | 08-620 02 00 | Swish: 90 00 217